

POSTANOWIENIE

Dnia 27 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek

SSN Władysław Pawlak (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa S. Sp. z o.o. z siedzibą w G.

przeciwko G. F.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 27 października 2021 r.,

zażalenia strony powodowej

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 30 lipca 2021 r., sygn. akt I AGa (...)

1. oddala zażalenie;

2. oddala wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 13 lipca 2021 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił wniosek strony powodowej S. sp. z o.o. w G. o zwolnienie od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej. Jak wynika z uzasadnienia postanowienia odrzucającego skargę kasacyjną, oddalając wniosek o zwolnienie od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej Sąd miał na uwadze okoliczność, że strona powodowa w pozwie składała już wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, który nie został uwzględniony i to przy

ówczesnej wartości przedmiotu sporu, wynoszącej 376 365 zł, a tymczasem w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia została określona na kwotę 64 575 zł, co oznacza, że opłata sądowa wynosi 3 229 zł. Ponadto w ocenie Sądu Apelacyjnego przedłożone przez powodową spółkę dokumenty nie obrazują całokształtu jej sytuacji ekonomicznej. Dokumenty z postępowań komorniczych dowodzą jedynie, że takie postępowania toczą się przeciwko stronie powodowej. Z kolei z oświadczenia prezesa zarządu powodowej spółki wynika, że dysponuje ona pewnymi środkami, które uzyskała w związku z zasądzeniem w tej sprawie na jej rzecz od pozwanego świadczenia i po potrąceniu należności reprezentującego ją pełnomocnika dysponuje kwotą ponad 37 500 zł.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę kasacyjną strony powodowej z uzasadnieniem, że jej pełnomocnik odpis postanowienia o odmowie zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej otrzymał w dniu 18 lipca 2021 r. i w terminie tygodniowym nie uiścił należnej opłaty sądowej jak tego wymaga art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2020 r., poz. 755; dalej: „u.k.s.c.”).

W zażaleniu strona powodowa domagała się uchylenia postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej oraz objęcia kontrolą, na podstawie art. 380 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c., postanawiania o odmowie zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej. Ponadto wniosła o przeprowadzenie dowodu z odpisu postanowienia Sądu Rejonowego w L. z dnia 19 września 2019 r. oraz postanowienia Sądu Okręgowego w L. z dnia 15 października 2020 r. na okoliczność prawomocnego orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej w stosunku do J. S. (udziałowca strony powodowej). W ramach podstaw zażalenia zarzuciła naruszenie art. 233 § 1 w zw. z art. 227 i art. 398²¹ k.p.c. przez brak wszechstronnego zbadania załączonych do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych dokumentów i pobieżną ich ocenę; art. 228 § 1 i 2 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. przez pominięcie faktu notoryjnego w postaci negatywnych skutków gospodarczych i zapaści dla przedsiębiorstw branży budowlanej w czasie pandemii, w tym u powoda; art. 103 ust. 1 u.k.s.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i bezzasadne pominięcie wskutek błędnego uznania, iż nie ma podstaw do

zwolnienia powoda od opłaty od skargi kasacyjnej; art. 101 ust 1 i 2 u.k.s.c. przez jego pominięcie i nie zastosowanie przynajmniej częściowego zwolnienia powoda od tych kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zawarty w zażaleniu wniosek o dopuszczenie dowodu podlegał oddaleniu, gdyż nie zostało wykazane, że strona powodowa nie mogła go zgłosić we wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, względnie, iż potrzeba powołania się na ten dowód wynikała później (art. 381 w zw. z art. 397 § 3, art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.). Dokumenty, o których mowa w zażaleniu powstały na kilka miesięcy przed złożeniem wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.

W związku z wnioskiem powoda o zbadanie, w trybie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 380 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 397 § 3 k.p.c., postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 27 lipca 2020 r., niepodlegającego zaskarżeniu, które miało wpływ na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej, należało dokonać kontroli postanowienia o odmowie zwolnienia od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej.

Zgodnie z art. 103 ust. 1 i 2 u.k.s.c. sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej, jeżeli wykazała że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie, przy czym jeśli podmiotem, tak jak w tej sprawie, ubiegającym się o zwolnienie od kosztów sądowych jest spółka handlowa, powinna wykazać, że także jej wspólnicy nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki. Wymóg ten został wprowadzony z dniem 21 sierpnia 2019 r. ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469 ze zm.) i z mocy art. 15 tej ustawy ma zastosowanie w niniejszej sprawie. W oświadczeniu prezesa powodowej spółki brak jakichkolwiek danych, z których wynikałoby, że wspólnicy (dane z KRS k. 1257), co do których nie został orzeczony zakaz prowadzenia działalności gospodarczej, nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie jej pożyczki w kwocie odpowiadającej wysokości opłaty sądowej od skargi kasacyjnej.

Niezależnie od tego trzeba zwrócić uwagę, iż strona powodowa, w związku zapłatą na jej rzecz świadczenia prawomocnie zasądzonego, po potrąceniu przez jej pełnomocnika wynagrodzenia, dysponowała kwotą, w stosunku do której opłata sądowa od skargi kasacyjnej stanowiła jedynie 10%. Strona powodowa jako podmiot gospodarczy nie może tłumaczyć brak środków na pokrycie kosztów sądowych faktem, iż wszystkie wolne środki uzyskane w tej sprawie przekazała innemu wierzycielowi. Zobowiązania z tytułu należnych kosztów sądowych nie mogą ustępować wierzytelnościom, które nie są wierzytelnościami uprzywilejowanymi w świetle przepisów o postępowaniu egzekucyjnym. Racjonalna dystrybucja uzyskanych w tej sprawie środków finansowych nakazywała jednak przeznaczenie ich na pokrycie opłaty sądowej w tej sprawie, w sytuacji gdy strona powodowa dążyła do poddania weryfikacji rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego, co mogło, w następstwie pozytywnego rozstrzygnięcia w postępowaniu kasacyjnym, zwiększyć pulę środków, z których możliwe byłoby zaspokojenie innych wierzycieli.

Skutkiem zasadności rozstrzygnięcia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych w zakresie opłaty od skargi kasacyjnej jest też prawidłowość zastosowania art. 112 ust. 3 u.k.s.c., czego konsekwencją było odrzucenie skargi kasacyjnej, jako dotkniętej nieuzupełnionym brakiem fiskalnym.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c. Zawarty w odpowiedzi na zażalenie wniosek pozwanego o zasądzanie kosztów postępowania zażaleniowego nie zasługiwał na uwzględnienie, a to ze względu na brak celowości obrony, w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c., w kontekście przyczyn, które doprowadziły do wydania zaskarżonego postanowienia, a które podlegały badaniu z urzędu. Opłaty sądowe stanowią należności Skarbowi Państwa i nie oddziałują negatywnie na interesy majątkowe przeciwnika strony obowiązanej do pokrycia tych kosztów. Należy bowiem odróżnić koszty procesu implikujące rozliczenie między stronami od kosztów sądowych, które są należne Skarbowi Państwa. Poza tym w odpowiedzi na zażalenie nie zostały przytoczone istotne argumenty, które przyczyniłyby się do rozstrzygnięcia zażalenia powoda.

jw